

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Панченко А.І., канд. іст. н., СумДУ

Фундаментальна перебудова політичної системи України, що розпочалася наприкінці ХХ ст., продовжує своє просування по шляху трансформації суспільства, яка супроводжується глибинними процесами в соціокультурній сфері і радикально впливає на структурно-функціональну характеристику соціальних груп, на їх свідомість і поведінку.

Формування політичної свідомості молоді, у тому числі і студентства, відбувається в умовах переструктурування системи суспільних відносин. На опосередковане відображення політичного життя суспільства, на проблеми влади, на сукупність поглядів, оцінок, установок, які відображають політико-владні відносини і набувають відносної самостійності, впливають з одного боку, соціально-політичні умови життя молоді, котрі дуже часто набувають спонтанний і суперечливий характер, а з другого боку, функціонує ціла система цілеспрямованого виховання і навчання, що формує знання, вимоги, норми, погляди в процесі викладання суспільно-політичних наук у вищому навчальному закладі. Українська молодь формує свою свідомість, свій світогляд в період, коли між чисельними партійними елітами загострюються відносини не стільки з принципових ідеологічних проблем, скільки точиться жорстка боротьба за вузькі корпоративні інтереси бізнесових еліт, де політика відіграє камуфляжну роль.

В той же час емансипація і лібералізація соціалізаційних механізмів, які розуміються як виведення молоді України з під суспільно-політичного контролю, дає можливість створювати нові форми участі молоді в політичному житті країни. Молодь інтегрується в політичну сферу в межах молодіжних секцій

політичних партій майже по всьому партійному спектру, хоча рівень довіри до діючих владних інститутів і до політичних партій невисокий. Сучасна середня школа, як доводить досвід, не дає ґрунтовних знань з суб'єктивних та об'єктивних причин у сфері суспільних проблем.

У молоді формується лише емоційна складова політичної свідомості, що в умовах невирішеності глибинних соціальних процесів унеможливорює реалізацію на практиці проголошених ідей, обумовлює їх декларативний і популістський характер, сприяє зниженню ролі молоді в системі соціально-політичних відносин. Більше того, все це призводить до дезорганізації особистості і зростанню нігілізму, викликає скептичне та іронічне ставлення до політичної влади ті її інститутів.

Суперечливість політичної свідомості молоді, відсутність чітких орієнтирів пов'язане з невизначеністю її соціальних позицій, посилюється тим, що дорослішання відбувається в умовах докорінних змін норм духовного життя, коли формування ринкової економіки виводить на зміну колективістським цінностям, що пропагувалися на попередньому історичному етапі політичного розвитку країни, висуваються цінності суспільства споживання і перш за все – індивідуалізм.

Ідентифікуючи себе з ліберально-демократичними ідеалами, пов'язаними в значній мірі з віковими особливостями, в політичній свідомості молоді домінує не стільки раціональна, скільки емоційно-психологічна складова. Важливу роль в формуванні політичної свідомості молоді відіграють засоби масової комунікації, кіно. Серед джерел інформації провідну роль посідає інтернет. Могутній вплив складних та неоднозначних процесів глобалізації приводить, з одного боку, до прискорення та поліпшення взаєморозуміння між представниками різних країн, різних культур, різних цивілізацій, до знищення стереотипів щодо способу життя, що розділяють різні соціальні верстви населення, з другого боку – відбувається зростання негативного впливу стандартизованої масової культури, що сприяє виникненню вкрай радикальних субкультур. В цій ситуації найбільш вразлива молодь,

на яку впливає як раціональний компонент інформації, так і емоційний. Важливим фактором формування політичної свідомості молоді є залучення її до роботи в органах самоуправління навчальних закладів, що надає можливість молодій людині не тільки проявити активність, але й набути певний досвід управління.

Формуючи політичну свідомість студентства, українське суспільство в складних суперечливих умовах сучасного світу може ставити за мету виховувати її на принципах активності, небайдужості, толерантності, патріотизму, відповідальності, сприяти успішній інтеграції молоді в політичному і соціальному просторі країни і світу в процесі ідентифікації з загальнолюдськими цінностями і нормами, враховуючи, що в умовах трансформації суспільства інституціональні механізми формування свідомості молоді слабшають, і, водночас, підвищується значимість спонтанних процесів, які впливають на молоду людину і визначають її характерну поведінку, позицію в суспільно-політичному житті країни.

ІДЕОЛОГІЧНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Панченко Ю.В., канд. іст. н., СумДУ

Дослідження ідеологічного самовизначення індивіда стає особливо актуальним в періоди транзитного стану суспільства, котрий, з однієї сторони пов'язаний з розпадом соціально-політичних зв'язків і сформованого образу світу, коли ціннісні орієнтації і ідеали минулих поколінь не вписуються в нові суспільні, культурні й політичні відносини, з іншої - вимагають переглянути попередні доктрини, змінивши ціннісне наповнення ідеологічної структури, що має налаштуватися на нові історичні умови. Ідеологія це не лише рівень знань про світ, про те, яким він має бути, а й те, що людина, суспільство сприймають не усвідомлюючи – наміри, вірування, умонастрої, відносини, що структурують дійсність, конкретні реальні суспільні відносини.